

BOČIAR

(do roku 1948 slovenský úradný názov Bočár, maďarsky Bocsard) sa prvý raz uvádza v roku 1249 ako terra Boltsschar, keď ju dáva kráľ Belo IV. spolu so zemou Kaetetív hostóm zo Sene. Obe tieto zeme ležali v Abaujskej stolici a obe vyňal kráľ spod hradu Abaujváru. Hostia zo Sene dostali však roku 1249 len čiastku z dnešného chotára bočiarskeho, lebo v roku 1251 kráľ Belo IV. rozhoduje v spore medzi hostami zo Sene a Boleslavom a Alexandrom, kráľovskými servientmi, o hraniciach medzi dvoma zemami, ktoré obe vystupujú pod názvom Bočiar (Boltsschar, Boltchard) a ktoré sa dostali v polovici XIII. storočia do dvoch rúk. Kráľovským servientom Boleslavovi a Alexandrovi dal kráľ Belo IV. druhú čiastku Bočiara, Petur-Boltchard, ako výmenu za ich dedičnú zem zvanú Ratka, ležiacu v susedstve hradu Abaujváru. Zem, ktorú dostali hostia zo Sene, Eza-Boltchard, držali predtým jabagioni hradu Abaujváru, zomretí bez potomkov. Presné hranice týchto dvoch zemí, boli stanovené jasovským prepoštom a oddeľoval ich od seba Dnešný Bočiarský potok a to tak, že hostia zo Sene mali zem ležiacu od potoka na východ, kým kráľovský servienti zasa zem od potoka na západ až k Mŕtvej Ide.

Bočiar je stará kultivovaná a osídlená zem, lebo na nej už pred rokom 1249 sedeli hradní ľudia a jabagioni hradu Abaujváru, ktorí posledný vymreli bez potomkov. Na území patriacom Boleslavovi a Alexandrovi, teda na pravom brehu Bočiarskeho potoka z pôvodného sídlajabagionov sa rýchle vyvinula dedina, dnešná obec Bočiar, kým zem, ktorá ležala na východ od potoka a ktorú dostali v roku 1249 hostia zo Sene, bola vtedy pramo pripojená k Seni a na tejto čiastke sa nevyvinula riadna dedina.

V Bočiaroch sa už v roku 1327 spomína kostol zasvätený blahoslavenému Imrichovi vyznavačovi a Bočiar sa uvádza v aj pápežských desiatkoch (r.1322 -1337, Bolchard). Kňaz Štefan platil v tomto období desiatky 54 grošov. Bočiar ostáva v XIV. a XV. storočí v rukách zemanov a za portálneho súpisu r. 1427 drží ho Stanislav (Bolchard) a je tam 8 port. Za portálneho súpisu v roku 1553 neuvádzajú sa v Bočiaroch (Bolchardb) nijaké porty.

Bočiar sa uvádza v dokladoch takto:

- rok 1249 terra Boltsschar
- rok 1251 terra Boltchard, Eza-Boltchar, Petur-Boltchard
- rok 1261 Bolchar
- rok 1314 poss., villa Bolchard
- roky 1332-1337 Boloschart, Bolchard
- rok 1393 Bolchard

- rok 1398 Bolchard
- rok 1428 Balchard
- rok 1427 Balchard
- rok 1474 Balchard
- rok 1553 Balhardb
- rok 1733 v lexikóne je len maďarský názov Bocsárd
- rok 1808 Lipszký uvádza len maď. Bocsárd
- rok 1903 Niederle slovenský Bočár
- rok 1919 slovenský úradný názov (zavedený podľa Niderleho)
Bočár
- od roku 1948 slovenský úradný názov Bočiar

Predpokladalo sa (Gobocz a Melich), že pôvod tohoto názvu pochádza najpravdepodobnejšie z nemeckého krstného mena Burchardus. Treba však konštatovať, že názov tohoto sídliska je veľmi sarého pôvodu, a že existoval už pred tatárskym plenom. Keď túto zem obrábali hradní ľudia (castrenses) a jobagioni hradu Abaujváru a aj pred usadením sa nemeckých hostí v Seni. Žiadny zo starých miestnych názvov na území medzi Seňou a Košicami, ktoré existovali už pred polovicou XIII, storočia, nie je nemeckého pôvodu a dokonca aj sama Seňa, kam prichádzali nemeckí hostia v polovici XIII.stor. (okolo r. 1249), má názov slovanského pôvodu. Pôvodne zastavaný názor (Gombocz a Melichar), že názov pochádza z nemeckého osobného mena Burhardus, zaiste správnejšie najnovšie vysvetľuje Kniezsa, keď tvrdí, že pochádza od slovanského slova bočárb, ktoré sa v listinách z XIII. stor. uvádza ako buchar (čítaj bučár/d/), a ktoré znamená "debnár" . Treba tiež porovnať aj staročeké bečvár - kto robí sudy -a od toho vzniknutý miestny názov Bečvary. už v listine kráľa Štefana vydanéj pre r. 1002 v gréckej reči, ktorou dáva mníškam vo vesprine dediny a ľudí, uvádza aj slovo "butciarin" značiace debnára. Na tento doklad upozornili už aj Gombocz - melich a po nich aj Stanislav, pričom vyjadrili aj možnosť. že názov dediny Bočiaru by mohol pochádzať aj od tohoto slova. Z viacerých listinných dokladov z XIII. stor. o týchto bučaroch treba poukázať na listinu Bélu IV. z roku 1252, ktorou Belo IV. kráľovských debnárov Milozta a jeho dvoch synov budula a Demiana z dediny Dechtár (Decter) vyňal za vojenské zásluhy zo stavu kráľovských debnárov a povýšil ich ako aj ich potomkov medzi kráľovských bojovníkov. Z mien týchto bučarov jasne vidieť, že boli slovanského pôvodu.

Niet žiadných pochýb, že Bočiar bol pôvodne obývaný slovanmi (Slovákmi), tak ako aj celé územie medzi Seňou a Košicami. Ved' aj noví majitelia Boleslav a Alexander, ktorí ho dostali na výmenu len okolo r. 1250, boli slovanského pôvodu ako o tom svedčí nielen jeho osobné meno Boleslav ale aj názov dediny Ratka, ležiacej v susedstve Abaujváru, ktorú títo predtým dedične držali. Najnovšie sa našlo v Bočiaru aj niekoľko črepov zo slovanského osídlenia z konca doby hradištnej alebo už zo stredoveku.

Bočiar sa začína znovu poslovenčovať najmä potom, čo ho Turci v roku 1652 vyrabovali a vypálili a odvedli mnohých ľudí do zajatia. Začal sa prílev nového slovenského obyvateľstva do dediny.

V roku 1764 sa Bočiar uvádza už ako slovenská dedina a podobne je to aj podľa lexikónu z r.1773. Pôvodný názov zeme a dediny Bočiar neprešiel teda prirodzeným vývinom v slovenskej reči, lebo kontinuita slovenského živilu bola pretrhnutá a po znovuposlovenčení dediny v XVII. - XVIII stor. Slováci prevzali už len maďarský názov.